

סוכה גה

משה שווערד

1. ערוך לנר על סוכה דף נה/א

הוקשו כל חדשים: לענ"ד ב' דרשות דאביי ורב אשי בהא פליגי כיון דכתיב חדשכם חסר דמשמע חד חדש וקרינן חדשים בצירי תחת השין דמשמע לשון חדשים רבים ולא קרינן חדשכם בשווא תחת השין דהוי משמע לשון יחיד א"כ אביי מפרש דרשת הברייתא אליב"ל מ"ד דיש אם למקרא ולכן דרש הוקשו כל החדשים רבים זה לזה אבל רב אשי מפרש הברייתא אליב"ל מ"ד דיש אם למסורת ולכן דרש חדשכם לשון יחיד על חדש תשרי לבד.

2. ספר מנחת חינוך - מצוה שיש - אות ג

והנה ביום טוב של ראש השנה יש חילוק בענין השיר אכתוב לך. עיין בר"ה ל' ע"ב סוגיא דנתקלקלו הלויים בשיר, מבואר שם דבראש השנה היו אומרים במוסף שיר שנתקן ליום טוב זה, הרנינו וגו' [תהלים פ"א], ובתמיד של בין הערבים היו אומרים ג"כ שיר אחר שנתקן ליום זה, לא של חול, ואמרו קול ה' וגו' [שם כ"ט], ובתמיד של שחר לא התקינו חז"ל שיר של יום טוב. כיון דברוב השנים לא היו באים עדים עד אחר תמיד של שחר. על כן אמרו בשחרית שירה דיומא כמו בכל יום. והנראה מזה דבכל יום טוב היה שיר של יום טוב ולא אמרו שירה דיומא, ולא נתפרש בש"ס מאי השירים שאמרו. וגם נראה דכל יום טוב היו אומרים שיר אחד בשחרית ובמוסף ומנחה, אך גבי ראש השנה מבואר שם שהיו אומרים במוסף שיר יום טוב ובמנחה שיר יום טוב אחר, כמו בשבת דמבואר שם דתמיד של שחר ומוסף ותמיד של בין הערבים היו חלוקים בשירים, דלכל קרבן היו אומרים שיר אחר, ע"ש. ועיין מגן אברהם ס"ל קל"ב [סק"ד] כתב גם כן דמשמע מדברי הגמרא דביום טוב לא היו אומרים שיר של חול אף בתמידין כמבואר כאן, רק בראש השנה בתמיד של שחר לא התקינו שיר יום טוב. ועיין בסוכה נ"ד ונ"ה מבואר שם לפי המסקנא דיום שהיו בו כמה מוספים, כגון ראש השנה שחל להיות בשבת דהוי שלשה מוספים לא היו אומרים אלא שירה אחת, ועיין ר"מ פ"ו מתמידין ומוספין הל' ט' - י' ופ"י הי"א. וברשי שם נ"ה ע"א ד"ה מה היו אומרים, פירש בשיר המוספים וכו', נראה דדוקא בשיר המוספים היו אומרים שיר של יום טוב שנחשב שם אבל לא בתמיד של שחר ובין הערבים, ולכאורה לפי מה שכתבתי מבואר בהדיא בראש השנה שם דהיו אומרים ביום טוב שיר של יום טוב אף בתמידים.

3. רשימות שיעורים |גריד"ס|

דף נ"ה ע"א. רש"י ד"ה ולרשע. [חידושי
אגדה]. שמחת בית השואבה קשורה עם תשובה. וכטעם
הדבר נראה לומר שחג הסוכות הוא זמן שמחה לשמוח
בהשראת השכינה בישראל כי הסוכה מסמלת את
כהמ"ק, וכבוא העם למקדש לפני ד' לשמוח בהשראת
שכינתו מוכיחים אותם לחזור בתשובה כדי שיהיו ראויים
לאותה דרגה עליונה של השראה והתקרבות לד'. ומפני
ענין זה השתרכב מנהגנו בסוכות לומר הושענות
ובהושענא רבה לומר תפלות מעין יו"כ, כי השמחה של
התקרבות לד' מחייבת תשובה. וכך מוסברת שיטת רב
האי גאון לקרוא את פרשת נצבים בשמיני עצרת - זמן
שמחה הוא זמן תשובה.

ומעין זה בוודי מעשר, כשבעל המעשרות בא
למקדש שמח אחרי שקיים כל המצוות המוטלות עליו
משום פירותיו חובה עליו להתוודות ולשוב בתשובה
שלמה, כי שמחה והתקרבות לה' מחייבת חפוש מחדש
כמעשים וחזרה בתשובה שלמה.

וכן כיוה"כ כשהכה"ג מפרש את השם ויש עוצם
גלוי שכינה והתקרבות לאלקים היו השומעים כורעים
ומשתחוים ומודים - כלומר מתוודים (כמו דפרשו
הגאונים) על חטאיהם, כי התקרבות לאלקים מחייבת
את האדם בתשובה.

4. ריטבא על סוכה דף נה/א

בחמישי הסירותי מסבל שכמו בששי ימוטו כל מוסדי ארץ מפני שהעולם עתיד ליחרב באלף ששי כדאיתא בהגדה ...

5. ערוך לנר על סוכה דף נה/א

שם ועוד תניא בחולו של מועד: ק"ק כיון דכבר אסיק רב אחא בתיובתא למה צריך להקשות שוב מברייתא זו ובפשטות י"ל כיון דרב אחא קרא ומתניא קאמר והך ברייתא דיכול כשם שתוקעין ג"כ קרא ומתניא היא א"כ מה עדיף הך ברייתא דתני רבא בר שמואל מברייתא דרב אחא דסמי הא מקמי הא ולכן מקשה מועד תניא א"כ הוי ב' ברייתות נגד ברייתא דרב אחא וישפיר קאי בתיובתא דסמי חזא מקמי תרתי ועוד י"ל כיון דברייתא דרב אחא קמ"ל שני דברים שתוקעין על כל מוסף ומוסף ושואמרים שיר על כל מוסף ומוסף דמדקאמר תוקעין על כל מוסף ומוסף מוכה ג"כ שאמרו שיר כל מוסף בפני עצמו דאל"כ היאך שייך לתקוע על כל מוסף והשתא מה דתני רבא בר שמואל שאין תוקעין על כל מוסף ומוסף לא ידענו רק שאין תוקעין ב' מוסף ומוסף

פעמים אבל שלא אמרו שיר ב' פעמים אחת לא שמענו וא"כ לא אתותב רב אחא רק בהא דתוקעין ולכן פריך שוב מברייתא דשיר של חה"מ דאתותב מינה רב אחא במה דס"ל דאמרו ב' פעמים על כל מוסף ולכן א"ש דקאמר ב' פעמים תיבותא דרב אחא דב' תיבותות הן ומה דמותיב האי לא מותיב האי:

6. ערוך לנר על סוכה דף נה/א

שם ד"ה אנן דאית לן בצלותא דמוספין: צ"ע למה פי' רש"י לענין צלותא ולא לענין קריאת התורה שהוא מדינא דמשנה והפסוקים שבשמונה עשרה אינם אלא מנהג והרי"ף והר"ן והריטב"א פירשו באמת לענין קריאת התורה ועיין מש"כ בספרי ב"י סי' תרנ"ט:

7. שערים מצויינים בהלכה

ואנן דאית לן תרי יומי היכי עבדינן. פרש"י ואנן דמיבעי לן למימר בצלותא דמוספין את מוספי היום, וקרבות התג אינן

שוין, שהפרים מתמעטין והולכין כו'. ולהלן בסוף הסוגיא סיים רש"י, וכי היכי דאתקין אמימר לענין תפלה עבדינן נמי לענין קוראי התורה כו'. והרי"ף והר"ן והריטב"א פירשו לענין קריאת התורה. ותמה בערוך לנר למה פרש"י לענין תפלה שאין אמירת הפסוקים האלו מעכבין, וכמש"כ הרמ"א (או"ח סוס"י תפח), ובספרו בכורי יעקב (סי' תרנט) מתרץ בדוחק קצת. ונראה שאין תמוה כ"כ, חדא שגם אמירת הפסוקים יש ראשונים דסברי דמעכב, וכמש"כ שם בספרו בכורי יעקב, ואפשר שרש"י סובר כאלו הפוסקים, ועוד דנקט לענין תפלה ששייך לכל אדם תמיד, משא"כ לענין קוראי התורה כדקאמר לשון זה שאינו לכל אדם, וכאן מיירי בענין חוה"מ, ואין כל אדם נכנס לביהכ"ג בחוה"מ, דסוף סוף הווי ימי מלאכה דמה"ט קוראים רק ארבעה, וכמש"כ רש"י במס' מגילה (ריש פ"ג).

8. ריטב"א על סוכה דף נה/א

אתקין אמימר מנהרדע' דמדלגי דלוגי פירשו הגאונים ז"ל שאין קורין ביום טוב שני אלא ביום הראשון ואין מזכירין בו ביום השני שלא יזלזלו בקדושתו וביום ראשון לחולו של מועד כהן קורא ביום השני ולוי קורא ביום השלישי וישראל שלישי קורא עוד ביום השלישי רביעי חוזר וקורא ביום השני וביום השלישי וכן על סדר הזה קורין ביום השני של חולו של מועד שהוא שלישי לפי הספק ורביעי למנין קורין ביום השלישי וביום הרביעי של חולו של מועד קורין ביום הרביעי וביום החמישי זה הכלל לעולם קורין הספק ופרשת היום לפי המנין וכן פרשה שלפניה שהיא של אותו יום לפי הספק. אבל אין לקרות פרשת היום לפי המנין ופרשה שלאחריה כי היאך קורין בענין היום שעדין לא בא לא לפי המנין לא לפי הספק וכן כ' בהל' רבינו אלפסי ז"ל כמו שכתבנו וכן נהגו ויש שסוברים שאין לדחות פרשת ביום השני שלא לקרותה ביו"ט השני כיון שהוא ודאי שני לדין תורה ולקרות ביום ב' וביום השני מפני הספק שבו דכיון דקרינן ג"כ ביום הראשון דהא חזו דספיקא הוא לא אתו לזלזולי בקדושת' כלל הלכך ביום הא' קורין ובחמשה עשר יום וביום הב' קורין ובחמשה עשר יום וביום השני. ובשלישי שהוא א' של חה"מ קורין ביום השני וביום השלישי וכן בשאר הימים כמ"ש ונכון הדבר אלא שלא נהגו:

9. גליוני מנחת חן

שם אתקין אמימר בנהרדעא דמדלגי דלוגי. יש מחלוקת הראשונים איך נהגין בקריאת התורה בחוה"מ.

(א) פירש"י כהן, ביום השני. לוי, ביום השלישי. ישראל, ביום הרביעי. והרביעי שזה עיקר העלי' שניתוסף בשביל חוה"מ, חוזר וקורא מה שקראו ב' הראשונים ביום השני ויום השלישי.

(ב) שיטת התוס', דכהן, ביום השני. ולוי ביום השלישי. ישראל ביום השני. ורביעי, ביום השלישי. לפי התוס' כל הד' קוראין רק בספיקות היום.

(ג) הריטב"א מביא שיטת הגאונים, ושיטת הרי"ף, כהן, ביום השני. לוי, ביום השלישי. ישראל עוד ביום השלישי. (דאין שום טעם לקרות היום "ביום הרביעי", דזה היום עוד לא בא), רביעי, חוזר וקורא ביום השני וביום השלישי.

10. רש"ש מסכת סוכה דף נה עמוד ב

שם נשתיירו שם י"ד כבשים כו'. לכאורה מאי עדיפותא דשעיר מהכבשים (שהרי גם הוא היה בן שנה כמ"ש רש"י ביומא ס"ה ב' מהת"כ) ואולי משום דקדושת חטאת גדולה מעולה כדאיתא בפ' כה"ת וגם הוא נאכל לכהנים

11. גליוני מנחת חן

נמ' א"ר אלעזר הני שבועים פרים כנגד מי כנגד שבועים אומות וכו'. צ"ב למה שואל דוקא על פרים דחג ולא מבקש טעם על קרבנות שאר המועדות, וי"ל מפני שיש בהם שינוי משא"כ בכל קרבנות המועדים כולן שוין בכל יום. ור' אלעזר שאל מדוע

12. גליוני מנחת חן

ורא"ה דבר נפלא כחי' ובאורי רבינו הגר"א על סוכה נה, ב' שמבאר שינוי לשון הפסוקים הנאמר במוספי החג בפרשת פנחס, דביום הראשון והשני והרביעי כתיב "שעיר עזים אחד", וביום השלישי חמישי שישי ושביעי כתיב "שעיר אחד". והוא ע"פ מ"ש הזוהר דעיקר שבועים אומות העולם הם ישמעאל ועשו ושאר האומות יונקים מהם, ועוד איתא בזוהר וספרי המקובלים ד"שעיר עזים" הוא רמו לישמעאל. ו"שעיר" הוא רמו לעשו. ולפי"ז יש לנו להקריב שלשים וחמש פרים בעד ישמעאל, ושלשים וחמש הנשארים בעד עשו. ובוה מדוקדק היטב לשון הפסוקים, דביום ראשון הקריבו י"ג פרים בעד ישמעאל, וכן ביום השני הי"ב פרים, ומפני כך הזכיר "שעיר עזים". אולם ביום השלישי שהקריבו י"א פרים, אינו בעד ישמעאל, דא"כ נמצא דהפרים בכללם שלשים ושש, שהם יותר על מחצה ואינו מן הדין, לכן דילגו יום הג' והקריבו בעד עשו שנקרא רק "שעיר", ושוב ביום הרביעי שהיו הפרים עשרה הקריבו בעד ישמעאל להשלים לחשבון.

13. ספר שם משמואל חלק המועדים - שנת תרע"ב שמיני עצרת

ברש"י (ויקרא כ"ג ל"ו) בבקשה מכם עכבו עמי עוד יום אחד קשה עלי פרידתכם. ויש להבין הלוא עוד יותר תגדל האהבה הטבע, וכל שהוא בטבע יש בו שכחה כי הטבע משכח, וזהו שאמרו ז"ל (חגיגה ט'). אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה ואחד, כי עד מאה הוא ההרגל שהיו אז רגילין לשנות מאה פעמים, וכל ההרגל הוא בטבע, ע"כ עדיין יש בו שכחה, אבל השונה מאה ואחד שיוצא מן ההרגל, הוא נוגע למעלה מן הטבע מעט, ע"כ יש לו קיום יותר. וע"כ בכל שבעת ימי החג שהם במספר הטבע אין בהם כ"כ קיום שיהי' נשאר על להבא. וזהו קשה עלי פרידתכם שיעשו נפרדים, ע"כ עכבו עוד יום אחד שיהי' בו למעלה מן הטבע ויהי' לו קיום, ואף כשילכו לביתם לא יהיו נפרדים, שהלכות ישראל עדיין קשורים, וזה מעורר גם למעלה זכרון אהבת ישראל בלי שינוי, והפייטן חורז כל השמינות יחד, ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן וגו', מילה שבשמיני ושמ"ע.

14. שערם מצויינים בהלכה

דף נה: אפילו תימא רבנן, אטו שתי משמורות לא אפוסו בעי. [פרש"י בין שתיהן איזה מהן חזרה בו כו'.] רצ"ע דבמס' יומא (כב.) תנן, אם שניהן שוין הממונה אומר להן הצביעו, ופרש"י מעתה כולם באין להטיל גורל, והכאנו שם שהקשה הגאון בעל שאג"א בספרו גבורת ארי, למה צריך לפרש דהגורל על כולם דילמא הגורל על אלו השנים לבד, וכתוס' יו"ט תירץ דא"א פייס באצבעות בין שנים בלבד דממי שיתחיל נדע מיד במי יסיים, והרי הכא אמרינן לרבנן דמטילין הגורל בין שנים, וכל הגורלות היו באצבעות. ואפשר דמה"ט פסק הרמב"ם כרבי, ובלחם משנה תמה למה פסק רבי ולא רבנן, ולפי דברי התוס' יו"ט ניחא.

15. רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פרק ד הלכה ט

בשבת שיש שם תמידין ומוספין ושני בזיכי לבונה כיצד הם עובדין, מפייסין בשחר אנשי אותו בית אב של משמר היוצא ומקריבין תמיד של שחר ושני כבשי עולה של מוספין, וכל שזכה בעבודה מעבודת התמיד של שחר הוא זוכה בה בשני כבשי מוסף, והמשמר האחר שנכנס בשבת מפייסין פייסות אחרות לתמיד של בין הערבים, ואלו ואלו חולקין בלחם הפנים.

16. משנה למלך הלכות תמידין ומוספין פרק ד הלכה ט

בשבת שיש שם תמידין ומוספין כו'. נסתפקתי בדין הפייסות שתקנו חכמים ארבעה פייסות בכל יום לקרבן התמיד ביום שהיה בו קרבן יחיד מי היה זוכה בו. ואפשר לומר דהכהן שזכה בעבודה מעבודת התמיד היה זוכה ג"כ בקרבן יחיד וכמ"ש רבינו דבשבת שיש שם תמידין ומוספין וכו' כל שזכה בעבודה מעבודות התמיד של שחר הוא זוכה בה בשני כבשי מוסף, ולפי זה הזוכים בפייס השני הם הזוכים בקרבן יחיד וכן הזוכה בפייס הד' ואם היה קרבן יחיד זה מן האיל או שור דקי"ל דהאיל מוליכין אותו שמונה כהנים והפר כ"ד נראה שהכהנים העומדים אחר הי"ג כהנים שזכו בפייס שני הם זוכים על הסדר בעבודות המותרות שיש באיל או בפר דומה למ"ש דבשבת שהיו שני בזיכי לבונה העומד אחר י"ג כהנים הי"ד זוכה בבזך אחד והט"ו זוכה בבזך שני. שוב ראיתי שזה אינו שהרי כתב רבינו בפ"ו מהל' מעה"ק דין י"ט אבל עולות היחיד אם רצו להוליק נתחיה בפחות מאלו או ביותר מוליכין ע"כ, ולפי זה עדיין לא ידענו מי יזכה בהקרבת קרבן יחיד, הן אמת שראיתי בירושלמי סוף פ"ב דפרו של יחיד היה קרב בששה ולפי הירושלמי הזה ניחא שהששה שזכו בקרבן התמיד הם זוכים בקרבן יחיד אך רבינו שלא הביא הירושלמי הזה נראה שדחאו מהלכה ונראה שטעמו הוא משום דבירושלמי למדו דין זה מדכתיב וערכו בני אהרן הכהנים הרי כאן ששה ופסוק זה מיירי בבן הבקר דקרבן יחיד, אך בתלמודא דידן בפ"ב דיומא (דף כ"ז) למדו מפסוק זה לטלה שטעון ששה ואע"ג דהאי קרא בבן הבקר כתיב כבר הקשו זה שם בגמרא ותירצו קושיא זו וא"כ אזדא ליה דינא דהירושלמי וא"כ הדרא קושיין לדוכתה דמי זוכה בקרבן זה. שוב ראיתי לרש"י בפ"ב דיומא (דף כ"ו) עלה דמתני' דקתני אבל בקרבן יחיד אם רצה להקריב מקריב שכתב אם רצה להקריב כהן יחידי את הכל ובלא פייס ע"כ הרי דס"ל דלא היה פייס לקרבן יחיד, אך לא ידעתי אם הדבר תלוי בדעת בעלים דלמי שירצו הבעלים יתנו אותו להקריב או דלמא כל הקודם זכה. ומפשטן של דברים נראה דכל הקודם זכה ולא ידעתי למה לא חששו חכמים לדלמא אתו לאינצויי בקרבן יחיד כמו שתקנו בקרבן צבור והיה להם לתקן פייס ג"כ בקרבן יחיד ואולי דדוקא בקרבן ציבור חששו חכמים דאתו לאינצויי משום דחביב להם טובא עבודת ציבור ודוחק. שוב ראיתי להרב בעל תו"ט שגם הוא הקשה כן יע"ש:

- אולם נראה שדוקא כהן מאותו המשמר יכול להקריב, והבעל אינו יכול לבחור כהן ממשמר אחרת